

PANORAMA >

1952 - 1980

1077-0470

CPN-internationaal

Na de uitschakeling van het erelid van het partijbestuur Paul de Groot in augustus 1977 gaf de CPN er blijk van zich onverhuld weer als een orthodoxe partij van pro-Russische signatuur te gaan opstellen. Dat bleek zowel uit de verklaaringen die werden afgelegd rond het 26ste partijcongres in januari 1978 als uit de internationale activiteiten, die geheel in het teken stonden van de door de Sowjetunie geïnspireerde campagne tegen de N-bom. De CPN heeft deze campagne aangegrepen om zich na een jarenlang internationaal isolement tegenover Moskou te rehabiliteren en zich weer te integreren in de communistische wereldbeweging.

De in augustus 1977 vanuit de CPN gestarte actie "Stop de Neutronenbom" bleek met het verkrijgen van handtekeningen in brede lagen van de Nederlandse bevolking zo aan te slaan, dat deze begin oktober werd omgezet in een "algemene volkspetitie". De bedoeling daarvan was de buitenparlementaire druk op de politieke besluitvorming in deze omstreken zaak nog te vergroten. Uit deze massa-beweging bouwde de CPN een complementorganisatie op, die ondanks haar "brede samenstelling" organisatorisch volledig door de CPN beheerst wordt en die ook verbinding kreeg met de communistische Wereld Vredes Raad (WVR).

Het succes van de actie in Nederland (meer dan een miljoen handtekeningen) inspireerde tot het idee om de CPN een stimulerende en coördinerende rol te laten spelen in de internationale campagne tegen de N-bom. In nauw overleg met Costeuropeese instanties en de WVR die ook materiële steun verleenden begon de CPN in de herfst van 1977 met de voorbereiding van een Internationaal Forum, dat de publieke opinie in heel de Westerse wereld tegen het neutronenwapen moest mobiliseren.

Vertegenwoordigers van de CPN reisden West- en Oost-Europa af om de zusterpartijen op te wekken hun volle medewerking aan dit Forum te geven. Van de gelegenheid van deze bezoeken werd tevens gebruik gemaakt om de verstoorde betrekkingen met de zusterpartijen te herstellen.

Het Internationale Forum tegen de N-bom op 18 maart in Amsterdam en de daags daarop aansluitende betoging van rond 50.000 demonstranten werden dan ook volledig geregisseerd door de CPN, die dit deed in nauwe samenwerking met Oost-europese functionarissen, communistische zusterpartijen en de WVR. De kern van de buitenlandse delegaties bestond bijzonder uitzondering uit hoge vertegenwoordigers van de verschillende Oost- en Westeuropese communistische partijen en een groot aantal afgevaardigden van nationale vredesraden aangesloten bij de WVR aangevuld met min of meer bekende figuren uit de politiek, de kerken, de wetenschap en de kunst.

Onder de tientallen sprekers bevonden zich vele representatieve personen. Zij voerden het woord over de fysische, medische, morele en polemologische aspecten van het N-wapen. De politieke toon werd echter gezet door communistische woordvoerders die zich vooral afzette tegen de "agressieve" NAVO-opstelling tegenover de socialistische landen en met name de Sowjet-Unie.

Door het Forum werd een "Appèl" aangenomen, waarin alle volkeren en regeringen worden opgeroepen af te zien van de Amerikaanse plannen tot produktie en stationering van de N-bom.

Van Oosteuropese en CPN-zijde wordt het evenement in Amsterdam als een groot succes beschouwd. Het wordt in direct verband gebracht met het Amerikaanse besluit om de beslissing over het in produktie nemen van de N-bom voorlopig uit te stellen. In de Oosteuropese media werd het CPN-optreden aan gehaald als een voorbeeld hoe de "vredespolitiek" van de Sowjet-Unie ondersteund behoort te worden.

Door de zich duidelijk verbeterende relatie tussen de CPN en de CPSU is stagnatie opgetreden in de activiteit en de betekenis van de pro-Russische dissidente groeperingen.

CPN-nationaal

Gedurende de discussies rond de uitschakeling van de heer D. GROOT is door de partij een nieuwe politieke strategie geformuleerd. In grote lijnen vertoont deze strategie veel overeenkomst met de in 1952 geformuleerde politiek van het "Nationale Eenheidsfront".

Thans moet gestreefd worden naar de vorming van een "nieuwe coalitie" als een bundeling van de buitenparlementaire oppositie, die zoveel kracht kan ontplooiën dat gewenste ontwikkelingen ook in het parlement kunnen worden afgedwongen.

De partij heeft daarbij een centrale rol toebedacht aan de werkers in bedrijven, kantoren en instellingen, maar er is ook een hoge prioriteit toegekend aan het vervullen van een leidinggevende rol in allerlei solidariteits- en vriendschapsorganisaties.

Het 26ste CPN-congres, dat in januari 1978 plaatsvond, heeft deze politieke strategie goedgekeurd, en een prompte aanpak van de realisatie daarvan aanbevolen. Het congres koos een nieuw partijbestuur, waarin een relatief groot aantal jongere kaderleden zitting kreeg, onder hen zijn er die hun talent in het organiseren en leiden van massa-acties al bewezen hebben.

De CPN is in de laatste tijd zeer actief geweest. Op sociaal-economisch terrein hadden de activiteiten vooral betrekking op de welzijnssectoren, zoals de gezondheidszorg, het onderwijs en het werklozenwerk. De oprichting van de Landelijke Werklozenbelangenvereniging () was een stimulans voor acties van werklozen. De vereniging heeft de voorbereiding en de uitvoering van enkele bezettingsacties georganiseerd.

Daarnaast was er de activiteit van de partij in de vakorganisaties. De posities van de CPN daarin verbeteren gestaag. In de ABOP/NVV heeft de partij thans een stevig bruggehoofd verworven zelfs tot in het hoofdbestuur toe. Overigens wekt de gedisciplineerde en georganiseerde wijze van optreden van CPN-ers nogal wat weerstand op binnen de vakorganisaties zelf. Dat is gebleken toen onlangs de Verbondsraad van de ABVA een resolutie aannam, ten doel hebbende een dam op te werpen tegen de georganiseerde CPN activiteit binnen deze vakorganisaties.

De activiteit rond de anti-N-bom campagne, die op het sociaal-economische terrein en de werkzaamheden met betrekking tot het congres zijn er oorzaak van geweest dat de verkiezingscampagne van de Provinciale Staten beneden de maat bleef. De mede daardoor veroorzaakte verdere verzwakking van de parlementaire posities zal - naar men bij de CPN hoopt - gecompenseerd worden door een grotere invloed bij buitenparlementaire activiteiten.

0470 - 1070

CPN-internationaal

Sinds de CPN dit voorjaar met haar succesvolle campagne tegen de N-bom heeft blijk gegeven weer deel uit te willen maken van de communistische wereldbeweging, worden de traditionele betrekkingen met andere CP-en, met name met de CPSU, verder hersteld. Voor het eerst sedert vele jaren heeft deze zomer een viertal CPN-bestuurders zijn vakantie wederom aan de Zwarte Zee doorgebracht. Er viel een intensief verkeer te signaleren tussen de Sovjet-ambassade te Den Haag en de CPN-top,

die - zelfs in eigen kring- over deze contacten een zorgvuldig stilzwijgen betracht. CPN-afvaardigingen woonden in de afgelopen maanden de congressen bij van de Joegoslavische en Spaanse CP-en en bezochten de Oostduitse en Franse CP-en voor bilaterale besprekingen. Ook was de CPN present op consultatieve bijeenkomsten van CP-en uit de EEG-landen t.w. op 30 juni in Luxemburg en op 22 september in Brussel. Deze bijeenkomsten werden gehouden ter voorbereiding van de a.s. Europese verkiezingen.

Ondanks de contacten met Westeuropese CP-en blijkt de CPN afkerig van de ideeën van het "zogenaande Euro-communisme". Illustratief was in dit opzicht het CPN-commentaar op de recente dissidentenprocessen in de Sovjet-Unie en op de herdenking van de Warschau Pact-inval in Tsjechoslowakije, die de partij vier jaar geleden nog principieel veroordeelde. Men zegt thans zich door dergelijke schoonheidsfouten in de socialistische wereld niet te laten verleiden tot "principeloze beschuldigingen", men stelt dat daarover in de communistische wereld "verschillen van mening" moeten kunnen bestaan, die op den duur door onderling overleg oplosbaar zijn. De CPN vindt dat daardoor in geen geval afbreuk mag worden gedaan aan de communistische "internationale solidariteit" en de "actie-eenheid". Want het zijn juist de "NAVO-fanaten" en de internationale "reactie", die zulke zaken aangrijpen om "de koude oorlog te laten herleven" en de bewapeningswedloop op te voeren.

Tijdens een partijbestuurszitting op 9 juni verklaarde CPN-voorzitter Hoekstra dat de partij zich voortaan voornamelijk zal richten op de strijd voor de vrede, d.w.z. op de ondersteuning van de Sovjetrussische "vredespolitiek", waarvan hij alle andere partijtaken - dus ook de nationale belangenbehartiging - "afgeleid verklaarde. Daarmee subordineert de CPN na meer dan dertien jaar haar nationale "autonomie"-politiek opnieuw aan de "internationale solidariteit".

Door de nieuwe oriëntatie van de CPN blijft er nog nauwelijks speelruimte over voor de pro-Russische dissidenten-organisaties in Nederland, die dan ook eerdaags wel zullen worden gelijkwideerd of in de een of andere vorm door de partij zullen worden overgenomen.

CPN-nationaal

De CPN, die sedert het partijcongres in januari j.l. streeft naar een zgn. "nieuwe coalitie", concentreert zich in dit kader steeds meer op activiteiten voor "vrede en veiligheid", zoals die door de CPSU wenselijk worden geacht. Na de geslaagde anti-N-bomactie tracht de partij, evenals het door haar gedomineerde "Stop de N-bom"-initiatiefcomité, - niet geheel zonder succes - zowel kerkelijke groeperingen (via het Interkerkelijk Vredesberaad, IKV) als de vakbeweging voor haar vredesacties te interesseren. Vanuit genoemd Initiatiefcomité werd in het voorjaar de aanzet gegeven tot de oprichting van een zgn. Permanent Overlegorgaan tegen de kernbewapening. Daarin werd naast het Comité en de CPN ook deelgenomen door P.v.d.A., PPR, D'66, PSP, CDA, Pax Christi, IKV en FNV. De CPN wist in dit brede samenwerkingsorgaan niet de sleutelpositie te bemachtigen, die zij in het Initiatiefcomité innam. Naar het voorkomt om de plaats in dit Permanent Overlegorgaan, dat toch al niet goed van de grond kwam, over te kunnen nemen doopte het Initiatiefcomité zich in september om tot "Samenwerkingsverband Stop de N-bom - Stop de Kernwapenwedloop", waarvan de Amsterdamse CPN-districtsbestuurder N. Schouten als secretaris optreedt.

Door de grote inspanningen voor het vredeswerk zijn andere partijtaken in de knel geraakt, wat onder andere te merken was aan de zwakke campagnes voor de Provinciale Staten en de Gemeenteraadsverkiezingen in maart en mei j.l.. Naast andere oorzaken droegen deze zwakke campagnes er toe bij, dat het electorale CPN-échéec bij de Tweede Kamerverkiezingen in 1977 bevestigd werd door slechtembusresultaten van dit voorjaar.

De partij verkreeg slechts ca. 1½% van de stemmen en boekte daarmee een fors verlies aan zetels in Provinciale Staten en Gemeenteraden. Op sociaal economisch gebied beperkten de partijactiviteiten zich tot het ondersteunen van FNV-standpunten en -actie-initiatieven.

In een resolutie voor de PB-zitting van 19 augustus kwam men tot een voor de partij weinig bevredigende "Balans van de uitvoering van de op het congres voorgestelde partijpolitiek". Met uitzondering van de vredesactiviteit waren er slechts weinig zaken te vermelden waarmee succes was geboekt. In deze resolutie werd voor het eerst vermeld hoeveel mensen door de partij worden gecontributioneerd. Met het vermelde aantal 27.500 wil men kennelijk de indruk wekken dat de CPN bijna dubbel zo groot is als in werkelijkheid het geval is t.w. + 15.000 leden. Het getal 27.500 omvat nl. het totaal aantal personen die op enigerlei wijze de partij al of niet geregeld financieel steunen dus leden en niet leden, die bij De Waarheid lezen of op andere wijze de partij af en toe financieel helpen.

De CPN is gestaag bezig haar betrekkingen met andere, zowel Oost als Westeuropese CP-en te verbeteren en te intensiveren. Zij tracht dit vooral te bereiken door uitwisseling van delegaties en afvaardiging van vertegenwoordigers naar congressen van zusterpartijen.

Het streven van de partij naar aansluiting bij het Westeuropese communisme kwam in het bijzonder tot uitdrukking in haar deelname aan het regelmatig consultatief overleg tussen de CP-en van de EG-landen met het oog op de verkiezingen voor het Europese parlement in juni 1979. De bedoeling is zich gezamenlijk in te zetten voor versterking van de communistische vertegenwoordiging in dat parlement en te komen tot gelijke standpunten inzake kwesties als verbetering van arbeidsomstandigheden en sociale voorzieningen, verkorting van de werkweek en de strijd tegen de multinationals en de gevreesde Westduitse overheersing. Het gezamenlijk overleg lijkt vooralsnog nauwelijks enige overeenstemming te hebben opgeleverd, omdat de betrokken CP-en zich sterk door nationale overwegingen laten leiden.

Intussen is de CPN begonnen met de campagne voor de Europese verkiezingen.

Moskou lijkt nogal waarde te hechten aan de invloed, die de CPN in de communistische fractie in het Europese parlement zou kunnen uitoefenen. De Nederlandse partij is immers weer één van de trouwste volgelingen van de CPSU binnen het Westeuropese communisme geworden.

De CPN richt zich het sterkste op de CPSU, zowel in haar politieke oriëntatie als in haar activiteiten op het gebied van "vrede en veiligheid", die geheel passen in de Sovjetrussische vredespolitiek. Het door haar beheerste "Samenwerkingsverband Stop de neutronenbom - Stop de Kernwapenwedloop" heeft na het "succesvolle" Internationaal Forum op 18 maart 1978 in Amsterdam nieuwe acties ondernomen. Hierbij konden weer regelmatig contacten tussen CPN-prominenten en CPSU-vertegenwoordigers worden geconstateerd. Er werden opnieuw twee internationale manifestaties tegen de neutronenbom georganiseerd t.w. een Symposium en een Culturele Manifestatie op resp. 16 december 1978 en 13 januari 1979 in Amsterdam.

De CPN wil dit soort activiteiten nog verder uitbreiden om Nederland te helpen "bevrijden" uit de NAVO en zo de desintegratie van dit "agressieve bondgenootschap" te bevorderen. Zij wil dit doen via een politiek van "praktische tussenstappen", die thans in het bijzonder gericht moeten worden tegen de produktie en stationering van de zgn. "grijze zone wapens" (t.w. de tactische kernwapens die bij de SALT- en NBFR-besprekingen buiten beschouwing blijven zoals de Pershing II, de Cruise-raket en de neutronen-granaat).

Dit klonk ook door tijdens een openbare vergadering van de Tweede Kamercommissies voor buitenlandse zaken en defensie op 5 februari jl., toen van CPN-zijde het idee werd geopperd om de regeringen van alle landen die de slotverklaring van Helsinki hebben onderschreven te consulteren over de mogelijkheid van een Europese bespreking betreffende de tactische atoomwapens.

De CPN vond dit nodig om de "politieke ontspanning te completeren door militaire ontspanning". Dit is een typische Sovjetslogan, waarmee de Wereld Vredesraad na de conferentie van Helsinki een campagne begonnen is voor een collectief Europees veiligheids-systeem.

CPN-Nationaal

Behalve op het gebied van "vrede en veiligheid" heeft de CPN getracht de "nieuwe coalitie"-politiek vooral gestalte te geven op sociaal-economisch terrein. De in de Landelijke Werklozen Belangen Vereniging (LWBV) samenwerkende plaatselijke verenigingen die evenals de plaatselijke WAO comité's door de partij worden geleid werden ingeschakeld bij de oprichting van "anti-Bestek"-comité's, die de strijd aankondigden tegen de bezuinigingsplannen van de regering. Reeds bestaande comité's tot behoud van de werkgelegenheid (o.m. in de scheepsbouw) werden gereactiveerd.

Al deze comité's werden samen met enkele "mantelcomité's" van de CPN in de zogeheten zachte sector (m.n. in de gezondheidszorg) gebundeld in een initiatiefcomité "Bestek '81 moet van de baan". Dit resulteerde in een Landelijk Beraad, dat op 27 januari in Utrecht werd gehouden, en in diverse demonstraties, die voor het merendeel samenvielen met de behandeling van respectievelijke begrotingshoofdstukken door de Tweede Kamer.

Het meeste succes in deze anti-Bestek-campagne kreeg het optreden van de initiatiefgroep "Stop het eigen risico", dat vrijwel geheel door de CPN-gezondheidszorg-organisaties (LAK, Landelijk Aktiekomitee gezondheidszorg en LOVEL, Landelijk Overleg van Eerstelijnswerkers) gedragen wordt.

Deze initiatiefgroep organiseerde een grootscheepse handtekeningactie tegen de plannen van de Staatssecretaris van Volksgezondheid en belegde op 3 en 31 maart een Landelijk Beraad, waaraan niet alleen door CPN-beheerste organisaties (w.o. opnieuw de WAO-comité's) steun werd gegeven, maar ook door andere belangen-organisaties.

In de eigen gelederen kreeg de partij te kampen met een groeiend ongenoegen over het ontbreken van een duidelijke partijmening over zaken als Euro-communisme en de positie van dissidenten in Oost-Europa. Pogingen om de discussie daarover op gang te brengen werden door de partijleiding afgekap, wat leidde tot een georganiseerd protest van zo'n 300 voornamelijk jonge partijgenoten, die merendeels afkomstig zijn uit de kring van studenten en wetenschappelijke medewerkers van universiteiten.

Dit viel samen met een toenemende kritiek op de dominerende rol van de CPN in de studenten-vakbonden, vooral in de Amsterdamse ASVA en de Groningse GSB, en met de steeds verdergaande ongedisciplineerdheid van CPN-studenten in Nijmegen. Eén en ander lijkt te resulteren in een aanzienlijke verzwakking van de CPN-greep op het LOG (het Landelijk Overleg Grond-raden), de landelijke overkoepeling van studentenvakbonden, dat de laatste jaren voor de partij het belangrijkste reservoir is geweest voor jonge, waardevolle kaderleden. Om deze ook kwantitatief zo belangrijke achterban niet geheel te verliezen, maar ongetwijfeld ook om redenen van nationaal en internationaal aanzien heeft de partijleiding tot nu toe geen strenge maatregelen tegen deze fractievormers genomen.

0479 - 1079

Algemeen

Bij de bestudering van de anti-democratische bewegingen werd in het afgelopen halfjaar opnieuw ruime aandacht gegeven aan de internationale en nationale activiteiten van de CPN.

Internationaal blijft de CPN vasthouden aan haar oriëntatie op Moskou. In dit kader werden regelmatig contacten geconstateerd met hooggeplaatste Russische en Oostduitse (partij)functionarissen. Deze contacten dienen mede om tot een juiste afstemming te komen van de CPN-initiatieven en acties rond het thema van vrede en veiligheid op de buitenlandse politiek van de Sovjet-Unie. Hierover werden enige rapporten verzorgd. De CPN ontwikkelde ook op het sociaal-economisch vlak onder de leuze "Bestek '81 moet van de baan" tal van activiteiten. De rol die de CPN speelde in de recente stakingsacties in Rotterdam en Amsterdam werd belicht in een aantal rapporten.

CPN-internationaal

De CPN gaat voort met de intensivering van haar contacten met de Oosteuropese communistische partijen. Zowel met Moskou-gezinde als met "onafhankelijke" en z.g. Eurocommunistische zusterpartijen werden banden aangeknoopt en nauwer aangehaald. Daarmee lijkt de CPN te willen aantonen dat zij weliswaar haar isolationistische, maar niet haar autonome positie in de internationale communistische beweging heeft laten varen. Ondanks deze ogenschijnlijke onafhankelijke opstelling blijft de CPN echter vasthouden aan haar sterke oriëntatie op Moskou, waarvoor twee jaar geleden zo duidelijk werd gekozen.

In het kader van de Europese verkiezingen - die de CPN geen zetel en evenmin stemmenwinst opleverden - organiseerde het wetenschappelijk CPN-instituut IPSO in samenwerking met het wetenschappelijk bureau van de DKP (W.Duitsland) in april een conferentie over de Europese staalindustrie, waarop behalve CPN- en DKP-vertegenwoordigers ook delegaties van de Franse, Britse, Italiaanse en Luxemburgse partijen aanwezig waren.

De contacten met Oost-Europa werden behalve door middel van de ambassades in Den Haag onderhouden door reizen

naar de DDR (mei) en

naar Hongarije (juli). In mei, toen de CPN

enige moeite had met de bijstelling van haar eerder opgesteld alternatief plan voor de Nederlandse economie, ontving het IPSO bezoek van het hoofd van de afdeling politieke economie van de Sovjet-academie van sociale wetenschappen. R.A. Belousov

Het internationaal overleg van de CPN over de anti-N-bom en vredes campagnes verliep minder dan voorheen via Sovjetfunctionarissen, maar meer via Oostduitse vertegenwoordigers zoals met name de secretaris-generaal van de Oostduitse vredesraad Ruemple, die daarvoor dit jaar al drie maal een bezoek aan Nederland heeft gebracht

De Moskou-getrouwe opstelling van de CPN trad opnieuw het meest aan de dag in de partij-activiteit op het terrein van vrede en veiligheid. De CPN nam bij monde van het door haar gedomineerde samenwerkingsverband "Stop de neutronenbom - Stop de kernwapenwedloop" het initiatief tot een z.g. Internationale Estafette, die eind augustus in Amsterdam van start ging. Deze Estafette voerde langs vier verschillende routes naar alle landen, die de Helsinki-accorden hebben ondertekend, en is eind oktober geëindigd in New York. Alle doorgegeven vredesverklaringen en -symbolen werden daar overhandigd aan VN-secretaris Waldheim. In de voorbereiding van deze hele onderneming is door de CPN nauw samengewerkt met Oosteuropese instanties.

Op sociaal-economisch terrein ontwikkelde de door de CPN beheerste Initiatiefgroep "Bestek '81 moet van de baan" tal van activiteiten tegen de bezuinigingspolitiek van de regering. Tegenover de matigingsplannen van de regering, maar ook van de politieke oppositie, pousseerde de CPN het alternatieve IPSO-plan "Voor werk en een beter bestaan", dat juist het tegendeel van matiging beoogt.

Om dit plan kracht bij te zetten organiseerden de door de partij gedomineerde comité's tal van demonstratieve manifestaties en z.g. "deelberaden" voor alle maatschappelijke groeperingen, die naar CPN-oordeel door Bestek '81 "gedupeerd" worden.

Voorlopig hoogtepunt vormden een door 40.000 deelnemers bijgewoond Landelijke Manifestatie op 23 juni in Amsterdam en een wat minder succesvol "Groot Sociaal Forum" op 29 september in Den Haag, waaro een "progressief alternatief van onderop" werd gepresenteerd tegen over het regeringsbeleid.

Om het tot een daadwerkelijke confrontatie te laten komen heeft de CPN met graagte gebruik gemaakt van de in de Rotterdamse haven levende ontevredenheid, die zij reeds vanaf dit voorjaar had helpen aanwakkeren met behulp van het door haar overheerste Actiecomité van Rotterdamse havenarbeiders. Hoewel de CPN de leiding van de Rotterdamse stakingsacties tenslotte om taktische redenen moest delen met marxistisch-leninistische "actievoerders" en hoewel zij de door haar mensen geformuleerde eisen niet volledig gehonoreerd zag, beschouwt zij de havenstakingen als een "doorbraak", die "het bankroet van de regeringsplannen" heeft ingeluid. Voor de partij staan zulke acties dan ook model voor "het progressief alternatief", dat haar voor ogen staat.

1075 - 04/80

Algemeen

Hoewel de CPN zich in haar agitatie tegen de NAVO in één front beweegt met haar Westeuropese zusterpartijen, heeft zij vanwege haar rol in de campagne tegen de N-bom in dit internationale gezelschap een bijzondere, ook door de Oosteuropese "sponsors" gewaardeerde plaats, ingenomen.

In de nadagen van deze campagne - ten tijde van de zitting van de NAVO-ministerraad in Brussel - heeft de CPN zich er wel beducht voor getoond, dat de affaires Afghanistan en SACHAROV de aandacht van de vredesstrijd op vaderlandse bodem zouden afleiden en de "brede" samenwerking met de andersdenkende campagnegenoten van voorheen zouden schaden. Het resultaat van alle inspanningen heeft men echter tenslotte bevredigend geacht.

In haar binnenlandse politiek concentreert de partij zich sinds het begin van dit jaar op de voorbereiding van haar 27e congres, dat in juni plaatsvindt en waar behalve de sociaal-economische situatie de "democratisering" van de partij aan de orde zal worden gesteld. Dit laatste zal niet los worden gezien van de CPN-strategie gericht op een "progressieve machtsvorming". De kamerverkiezingen van 1981 werpen daarbij hun schaduwen vooruit.

CPN-internationaal

De onder communistische auspiciën gehouden "Internationale estafette tegen de neutronenbom en de kernwapenwedloop", welke op 26 augustus was gestart, eindigde op 27 oktober 1979 in Den Haag tijdens een onderwijsmanifestatie "Vorming voor vrede, onderwijs tegen de N-bom".

Een reeks demonstraties daarna in verschillende plaatsen van het land culmineerde in een grote manifestatie op 24 november in Utrecht die, in tegenstelling tot de meeste andere, niet door de CPN was georganiseerd. De CPN deed, na ampele overwegingen, daaraan echter schoorvoetend toch mee, om "de greep op de massa" niet te verliezen.

Na de bijeenkomst van de NAVO-ministerraad op 12 en 13 december 1977 toonde de CPN zich tevreden met het resultaat van de anti-kernwapen-campagne, waarin zijzelf een leidende rol had gespeeld - zulks in regelmatig, nauw en vaak conspiratief overleg met Oosteuropese functionarissen. De "massale beweging" zou ervoor gezorgd hebben dat het parlement zich tegen de modernisering uitsprak en zou ook van invloed zijn geweest op het standpunt dat door de regering in de NAVO-ministerraad werd verdedigd. De CPN hecht overigens slechts waarde aan de geheime aanhangsels van het NAVO-slotcommuniqué, waar in dit afwijkende standpunt verwoord zou zijn en stelt uitdrukkelijk dat het Brusselse slotcommuniqué niet bindend is.

Na de Russische inval in Afghanistan, waarop de CPN relatief laat en dubbelzinnig reageerde, en de verbanning van de prominente Russische dissident SACHAROV, waarop de CPN sneller maar toch ook wat tweeslachtig commentaar gaf, concentreerde de partij haar inspanningen op het behoud van de in de vredesstrijd behaalde resultaten - vooral in het vlak van de samenwerking met andersdenkenden - en het voorkomen van een "terugval in de koude oorlog", waarvoor de partij zich op grond van de reacties van de Verenigde Staten beducht toonde.

In haar commentaar stelde de partijleiding namelijk dat "buitenlandse interventie nooit binnenlandse problemen blijvend (kan) oplossen", maar dat aan de andere kant dit "reageren met militair denken" juist veroorzaakt werd door de agressieve politiek van de Verenigde Staten, erop gericht "om de koude oorlog nieuw leven in te blazen".

De "vredesstrijd" van de CPN bepaalde mede haar houding t.o.v. de op 28 en 29 april te Parijs gehouden conferentie van Europese communistische partijen. In beperkte kring werd eind maart, begin april reeds bekend dat de CPN hieraan niet wilde deelnemen, om zich niet van "de vredeskrachten" te isoleren. Ondanks interventies van DDR-zijde was de CPN-leiding niet te vermurwen: op 15 april viel de beslissing om niet te gaan.

Door "het ontbreken van elke vorm van vooroverleg", zou de conferentie niet de bedoelde, maar "een precies tegenovergestelde uitwerking" hebben. Belangrijker voor de CPN is evenwel, dat door deelname aan een bijeenkomst, geïnitieerd vanuit een bepaald "centrum" (lees: Moskou), de nationale vredesstrijd wel eens gefrustreerd zou kunnen worden.

CPN-nationaal

Afgezien van de voorbereiding van het 27e partijcongres (juni 1953) gericht op de strijd tegen de regeringspolitiek op sociaal-economisch gebied, culminerend in het verzet tegen de loonmaatregel. De partij doet zich steeds meer gelden binnen sommige gebieden van de vakbeweging, die zij daarbij tot een radicalere standpuntbepaling tracht te bewegen. Ook tijdens de twee landelijk actiedagen tegen de loonpolitiek van het Kabinet in maart heeft de partij zich niet zelfstandig gemanifesteerd, maar zich bewust beperkt tot ondersteunende en stimulerende activiteiten binnen en buiten de vakbonden.

Duidelijk manifesteerde de partij zich ook bij enkele acties in bedrijven, die tot sluiting gedoemd leken, zoals de Philips- en AKZO-vestigingen in Groningen en de strokarton-industrie OKTO.

Andere activiteiten op sociaal-economisch terrein hadden vooral betrekking op de welzijnssectoren, zoals de gezondheidszorg (het eigen risico), betroffen de aardgasprijsverhoging en raakten voorts de belangen van de WAO'ers. In het laatstgenoemde milieu opereert de partij via het Landelijk WAO-beraad, dat een samenbundeling van plaatselijke en regionale WAO-comité's, groepen en verenigingen beoogt.

Voor wat betreft de regionale activiteiten van de partij kan niet worden voorbijgegaan aan de "volkscongressen", die in Noord-Holland en Groningen werden georganiseerd met als doel nog eens de aandacht te vestigen op de achterstelling en de problemen van deze gebieden.

CPN-internationaal

Aan de in 1979 nog vrij stabiele relatie van de CPN tot de CPSU en de op Moskou georiënteerde partijen is in de afgelopen maanden afgedaan door haar stellingname in de kwesties Afghanistan en Sacharov, door haar weigering deel te nemen aan een conferentie van Europese CP-en in Parijs en door haar wijze van reageren op het gebeuren in Polen. Toch heeft de leiding van de Nederlandse CP getracht bij het formuleren van haar opvattingen een zekere "veiligheidsmarge" in acht te nemen. Afgezien van de kritische ogen van Moskou zijn binnen de partij zowel de duidelijkheid eisende jonge intellectuelen als de meer orthodox ingestelde leden en naar buiten vooral het autonome imago evenzovele factoren die de CPN-leiders nopen standpunten in te nemen, die zoveel mogelijk de kool en de geit sparen. Wat de gebeurtenissen in Polen betreft, beperkte "De Waarheid" zich aanvankelijk tot de constatering, dat de problemen in Polen voornamelijk veroorzaakt waren door de kapitalistische wereldcrisis, al werd daarnaast toegegeven dat in Polen ook fouten waren gemaakt. Volgens het Tweede Kamerlid hadden deze fouten te maken met de bureaucratische structuur van de vakbonden, doch niet daarmee dat de bestaande vakbonden niet "vrij" zouden zijn. Immers: "Polen heeft nu eenmaal een partij en regering die zich principieel tot taak stellen de zaak van de arbeiders te dienen". Het was dan ook niet de socialistische staatsvorm, die door de stakers werd bestreden, maar veeleer de bureaucratische wildgroei in de praktijk, die blijkbaar zelfs in een socialistische staat kon ontstaan. Dat in Tass- en Pravda-commentaren "verdachtmakingen" waren gepubliceerd aan het adres van zogenaamde "anti-socialistische krachten", die zich in Polen zouden doen gelden, viel bij de huidige CPN-leiding dan ook niet in goede aarde.

CPN-nationaal

Binnenslands was, wat de CPN betreft, de aandacht in de afgelopen periode vooral gericht op het van 6 t/m 8 juni in Amsterdam georganiseerde 27e congres. Dit congres, dat gekenmerkt werd door een grote eensgezindheid, fiatteerde zonder veel problemen, met hier en daar een aanvulling, de vooraf opgestelde resoluties, die vooral toegespitst waren op de vorming van "een progressieve, op meerderheidsvorming gerichte coalitie", stoelend op samenwerking aan de basis, zoals die in de periode na het vorige congres (1978) gestalte kreeg in de acties tegen neutronenbom en tegen Bestek '81. Eigen deelname aan een eventueel progressief kabinet vindt de CPN wel essentieel. Primair gaan de gedachten van de partij daartoe uit naar een coalitie met PSP, PPR en PvdA.

1000 - 0401

CPN-internationaal

In het vlak van de buitenlandse politiek werd in de afgelopen maanden ook de aandacht van de CPN-leiding primair opgeëist door de gebeurtenissen in Polen.

De a.s. Tweede Kamer-verkiezingen, het perspectief van de vredesstrijd en ontwikkelingen binnen de partij zijn de voornaamste factoren die een kritische stellingname van de CPN in deze kwestie

hebben bepaald en zelfs hebben geleid tot een explicite verdediging van de ontwikkelingen in Polen, ondanks afkeurende reacties van de zijde van Oosteuropese vertegenwoordigers hier te lande. Deze positiebepaling van de partij is kennelijk zodanig, dat zowel de jonge intellectuele aanwas als de meer orthodoxe kern zich erin kan vinden. De kritiek van de CPN op Oosteuropese waarschuwingen en bedreigingen aan het adres van Polen vond onlangs haar culminatie in het terugroepen van partijbestuurder J. IJISBERG van het communistische partijcongres in Praag naar aanleiding van harde uitspraken van de Tsjechoslowaakse partijleider HUSAK over Polen.

Deze stap van de partij kreeg veel aandacht in de "burgermedia", een gegeven dat voor de partij in deze tijd van verkiezingsvoorbereiding uiteraard voordelig is. Gezien het feit dat het standpunt van de Tsjechoslowaakse partijleider in de kwestie Polen de CPN-leiding genoegzaam bekend was en gelet ook op de scherpe reacties van De Waarheid daarop, lijkt het vermoeden gerechtvaardigd, dat de partij al enige verwachting ten aanzien van de Tsjechische positie-keuze gehad moet hebben en dat hier wel eens sprake zou kunnen zijn van "geplande verontwaardiging", hoe oprecht het protest van de partij overigens ook is.

De autonome opstelling van de CPN in verschillende zaken van internationaal belang hebben ook in het voorbije halfjaar regelmatige contacten met de CPSU en diverse andere zusterpartijen niet in de weg gestaan. Zo was de CPN vertegenwoordigd op de congressen van de communistische partijen in Cuba, de Sowjet-Unie, Israël, Bulgarije, Tsjechoslowakije en de DDR.

Contacten van minder officiële aard, o.a. in de werksfeer van het Wetenschappelijk Partijbureau IPSO en in het kader van de Waarheidsberichten, vonden plaats met partijen als de Spaanse PCE, de Franse PCF en de Oostduitse SED.

CPN-Nationaal

Verkiezingsvoorbereiding

In de afgelopen periode startte ook de CPN haar verkiezingscampagne. Na voorbereidende vergaderingen rond de jaarwisseling werd in februari - op een uitgebreide partijbestuurszitting - de verkiezingsstrategie bepaald en het verkiezingsprogramma openbaar gemaakt. De CPN-kandidatenlijst voor de verkiezingen van de Tweede Kamer werd, ondanks kritiek, ongewijzigd aangenomen.

Ideologische discussie

Recentelijk was een uitspraak van de , hoofd-redacteur van het partijdagblad De Waarheid, aanleiding tot een discussie over de mate waarin de CPN zich nog baseert op de communistische ideologie. Twee ex-CPN-ers verweten de partij dat zij de marxistisch-leninistische grondslag had verlaten. Verschillende CPN-coryfeeën reageerden hierop.

De betogen van deze CPN-ers vertoonden als markante parallel de redenering, dat de CPN - zich baserend op de marxistische grond-

slagen - zoekt naar nieuwe analyses en strategieën betreffende nieuwe verschijnselen. Dit zou noch moeten leiden tot het schrappen, noch tot het tot dogma verheffen van bepaalde begrippen. Opvallend is verder, dat deze vooraanstaande CPN-ers formuleringen bezijden, waarin zowel voor de orthodoxe als voor de dissidente partijvleugel herkenningpunten te vinden zijn. Wat haar ideologische basis betreft lijkt de CPN dus niet alleen te schipperen tussen de Moskou-lijn en het euro-communisme, maar ook tussen haar "gestaalde kaders" en haar dissidenten.

Activiteiten

Eind november 1980 werd een internationaal forum tegen de kernbepapening gehouden. De organisatie was in handen van de CPN en haardoor haar gedomineerde Samenwerkingsverband: Stop de N-bom - Stop de kernwapenwedloop. Op het als "geslaagd" beoordeelde forum waren in hoofdzaak communistische delegaties uit Oost- en Westeuropese landen aanwezig. Het forum kon zich ook verheugen in de warme belangstelling van de Sowjet-Unie.

De inspanningen van de CPN op maatschappelijk gebied stonden voor in het teken van haar streven naar zgn. progressieve machtsvorming. Als logische toepassing daarvan heeft de CPN steun gezocht in vakbondskring: niet alleen overigens op het gebied van de belangenbehartiging (acties tegen de bezuinigingspolitiek), maar ook op dat van vrede en veiligheid. Wat dit laatste betreft heeft de CPN getracht de vakbeweging - met name de FNV - van binnenuit aan te zetten tot een duidelijker stellingname. Overigens heeft de partij sinds 1979 initiatieven ontplooid om de besluitvorming op het terrein van vrede en veiligheid binnen de vakbeweging te beïnvloeden. Deze acties liepen parallel met de activiteiten van de door de CPN gecontroleerde vredesbeweging "Stop de N-bom - Stop de kernwapenwedloop".

Om de "vredes"-standpunten van deze mantelorganisatie ook in de beweging aanvaard te krijgen opereert de partij via haar leden binnen de FNV-bonden. Hoewel de CPN-leden in totaal slechts één procent uitmaken van het FNV-ledenbestand, is hun invloed daar vanwege hun grote inzet en gedisciplineerd optreden veel groter dan men numerieke basis zou vermoeden.

Van Sowjet-zijde werd deze betrokkenheid van de Nederlandse vakbonden bij de vredesstrijd nog in het afgelopen najaar onverhoopt gemoedigd. Dat gebeurde ter gelegenheid van het bezoek van een Sowjetrussische Vredesdelegatie, waarvan ook een functionaris van het Sowjet-vakverbond deel uitmaakte.

Van de van ouds bekende mantelorganisaties van de CPN zijn ook in deze verslagperiode weer vooral de NVB (Nederlandse Vrouwen Beweging) en het ANJV (Algemeen Nederlands Jeugd Verbond) actief geweest.

Polen

In het afgelopen halfjaar is ruime aandacht geschonken aan de ontwikkelingen in de CPN-stellingname met betrekking tot de situatie in Polen. Opmerkelijk was dat de in eerste instantie door de partij nog voorzichtig geformuleerde kritiek op het optreden van de Sowjet-Unie allengs verhardde. Verontwaardigde reacties daarop van Oosteuropese zijde bleven niet uit.

De CPN noemt de situatie in Polen alarmerend en meent dat de Sowjet-Unie geen enkel recht heeft te mengen in de Poolse aangelegenheden, zelfs niet onder verwijzing naar de bondgenootschappelijke verplichtingen. Interventie, aldus de CPN, is een methode van het kapitalisme en het kolonialisme. De moeilijkheden in Polen zouden ontstaan zijn door toedoen van de Poolse CP, de PVAP, met name door haar bureaucratische machtsuitoefening. Slechts Solidariteit wordt in staat geacht de ontstane problemen op te lossen. Zij immers, zo meldde recentelijk de hoofdredacteur buitenland van het CPN-dagblad De Waarheid, is de nieuwe "belichaming van de hoop en verwachtingen van de grote massa's".

Tegen kernwapens

De opmerkelijk kritische houding van de CPN ten aanzien van de standpunten van de Poolse en Sowjetrussische autoriteiten contrasteert nogal met haar rol in de campagne tegen de modernisering van kernwapens in West-Europa, waarbij zij zich volledig richt op de belangen van de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie. In eigen land startte het "Samenwerkingsverband Stop de N-bom, Stop de kernwapenwedloop", de najaarscampagne met een "Cruise tegen de Cruise", die behalve tegen de opstelling van kruisraketten ook gericht was tegen de produktie van het neutronenwapen. Bijzondere aandacht schenkt de Dienst thans aan het streven van de CPN en het Samenwerkingsverband de anti-kernwapencampagne te internationaliseren. CPN-kaderleden zijn momenteel namelijk druk doende hun ervaring in het buitenland (BRD, Italië) ten nutte te maken.

CPN-nationaal

Verkiezingen

Aandacht verdienen ook de activiteiten door de partij ontplooid in de campagne ter voorbereiding van de Tweede Kamerverkiezingen. Na een intensieve campagne, waarin het vraagstuk van de bewapeningswedloop een voorname plaats innam, werd één zetel winst geboekt, hetgeen aanmerkelijk minder was dan waarop was gerekend.

Beginnelsen

De discussie in de partij over haar grondslagen werd in de verslagperiode voortgezet. Daarbij bleek nog eens dat de standpunten van de verschillende vleugels in de partij ver uiteen liggen. De emotie in de discussies laaiden soms zo hoog op, dat het roeyement van enkele leden nog maar ternauwernood kon worden afgewend. Diepgaande meningsverschillen waren ook de oorzaak van het feit dat een speciale commissie uit het partijbestuur niet kon komen tot de formule-

Communisme - Internationaal

De relaties van de CPN met de internationale communistische beweging en met name met de CPSU hebben uiteraard ook in deze verslagperiode de aandacht gehad. De ontwikkeling van de relatie tussen CPSU en CPN stagneerde in deze maanden opvallend, hetgeen vooral verband lijkt te houden met interne ontwikkelingen binnen de CPN. Solidariteit met de partijen van "het reëel bestaande socialisme" is voor sommige groepen in de CPN niet langer een vanzelfsprekende, uit ideologische motieven voortvloeiende aangelegenheid. In dit verband lijkt een recent bezoek aan de CPN van de CPSU-functionaris V. ZAGLADIN van betekenis. Bij verschillende gelegenheden is namelijk opgevallen dat de Russen op indirecte wijze trachten de discussies in de CPN op een voor hen voordelige wijze te beïnvloeden.

De relatie van de CPN met de CP van China ontwikkelt zich eveneens op merkwaardige wijze. Uit de geringe publiciteit rond het bezoek van CPN-voorzitter H. HOEKSTRA aan China kan worden afgeleid dat dit weinig succesvol is geweest. Een tegenbezoek - medio oktober 1982 - van een Chinese delegatie doet echter vermoeden dat de Chinezen toch waarde hechten aan de relaties met de CPN, vooral nu de betrekkingen tussen CPN en CPSU stagneren.

Communisme - NationaalCPN

De richtingenstrijd binnen de CPN wordt door de Dienst met aandacht gevolgd. Verschillende groeperingen in de CPN hebben de aanval op de marxistisch-leninistische ideologie ingezet. Naast de marxistische (economische) maatschappij analyse worden een feministische analyse en een "anti-kernwapen"-analyse geponeerd. Een reactie van orthodoxe zijde hierop is niet uitgebleven en verdere escalatie van de strijd lijkt onvermijdelijk.

Deze richtingenstrijd heeft nu al ernstige organisatorische gevolgen voor de CPN: de "gestaalde" activisten laten het afweten, waardoor met name de financiële positie van partij en krant moeilijker wordt. Niet uitgesloten is, dat tijdens de voorbereidingen op het komende CPN-congres de tegenstellingen zich verder zullen toespitsen, ook al tracht de partijleiding de gemoederen te kalmeren.

Communisme

1002 - 0433

In Nederland is sprake van een opvallende neergang van partijen die zich op het marxisme-leninisme baseren. Tezelfdertijd dwingt de bewapeningsproblematiek hen tot een zakelijke benadering van Oosteuropese regiems, die daarvan op hun beurt trachten te profiteren door middel van op min of meer verholde wijze uitgevoerde beïnvloedingscampagnes. Zo beschouwt de CPN de Sowjet-Unie weliswaar niet langer als een "natuurlijke bondgenoot", maar zijn de relaties met Sowjet-vertegenwoordigers toch vriendelijk gebleven, hetgeen ook hiermee verband houdt dat in de Commissie Buitenland van de CPN naast critici van de Sowjet-Unie ook oude loyalisten zitting hebben. Van belang voor de internationale betrekkingen is eveneens de Commissie Vrede en Veiligheid van de CPN, die op soortgelijke wijze is samengesteld als de Commissie Buitenland. Initiatieven om de acquisitie van inlichtingen uit beide commissies te verbeteren zijn in voorbereiding.

Een goed inzicht in deze ontwikkelingen wordt mede verkregen dank zij de inspanningen van de lokale politie-inlichtingendiensten en dank zij uitwisseling van gegevens met buitenlandse zusterdiensten, ondermeer in NATO-verband.

Uiteraard worden de gesignaleerde ontwikkelingen ook onder de aandacht gebracht van de binnenlandse zusterdiensten, rechtstreeks of via het CVIN, en van andere daarvoor in aanmerking komende instanties.

In een tweetal rapporten werd de aandacht van de regering gevraagd voor de ontwikkelingen binnen de CPN; enkele andere handelaren over de voortgaande pogingen van Oosteuropese zijde de kernwapendiscussie te beïnvloeden.

Vanwege de ontwikkelingen in de CPN is de aandacht van de Dienst voor het functioneren van deze partij - behoudens belangstelling voor de orthodoxe fractie - verminderd. In plaats daarvan wordt meer aandacht besteed aan analyse van processen van heimelijke politieke beïnvloeding

Ondanks het feit dat de CPN zich heeft afgewend van de internationale communistische beweging houdt het "Samenwerkingsverband Stop de N-bom - Stop de Kernwapenwedloop" de relaties met de officiële vredesbewegingen in Oost-Europa in stand. De inlichtingenactiviteiten gericht op die verbinding zijn voortgezet. Meer aandacht is besteed aan het Nederlandse Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking, dat met het oog op Nederlandse deelname aan een manifestatie van de Wereldvrede raad in Praag nieuw leven is ingeblazen. Het comité verleent hand en spandiensten aan vertegenwoordigers van het Tsjechoslowaakse vredescomité die ons land bezoeken. Onder hen bevinden zich opvallend veel inlichtingenofficieren, die contact zoeken met Nederlandse vredesgroepen.

Nieuwe beïnvloedingsinstrumenten zijn van Sowjet-zijde gezocht en verworven in internationale organisaties van artsen, schrijvers, wetenschappers en militairen.

Initiatieven zijn genomen om de acquisitie van inlichtingen in deze sferen te verbeteren.

Communisme

0402-1983

De politieke en ideologische ontwikkeling van de CPN wordt met belangstelling gevolgd. De in die partij aan het licht getreden tegenstellingen hebben geleid tot stagnatie in de activiteit van de CPN op vrijwel elk terrein. De orthodoxe vleugel in de CPN lijkt aan de winnende hand te zijn. Interessant in dit verband is dat er duidelijke aanwijzingen zijn voor een hernieuwd proces van normalisatie in de betrekkingen tussen CPSU en CPN, zulks tot ongenoegen van "extreme" vernieuwingsgezinden in de CPN. Ook de vanuit de CPN ondernomen initiatieven tot verbetering van handelsrelaties tussen Nederland en de Sovjet-Unie worden dezerzijds nauwlettend gevolgd.

De discussies in de CPN over de betekenis van de SU als atoommacht hebben de activiteit van de CPN in de vredesbeweging doen verslappen. Hier tegenover staat dat extra aandacht wordt gevraagd voor groepen in de Nederlandse samenleving, die het voornemen hebben hardere acties te organiseren tegen de eventuele plaatsing van kruisvluchtwapens in Woensdrecht. Tot hen behoren, behalve de bekende anti-militaristische groepen, ook groepen die aangesloten zijn bij het Platform van radicale vredesgroepen alsmede het Landelijk Overleg Non-Coöperatie dat een initiatief van CPN-leden lijkt te zijn. In verband met de te verwachten acties is een nauwe samenwerking tot stand gebracht met de Luchtmacht-Inlichtingendienst en de plaatselijke politie-inlichtingendiensten.

De "herontdekking" van de Sovjet-atoommacht door delen van de Vredesbeweging maakte het voor de Sovjet-autoriteiten moeilijker binnen de vredesbeweging te manipuleren. Het Moskou-getrouwe Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking werd ingeschakeld om de Nederlandse deelname aan een Wereldvrede-raad-manifestatie in Praag te organiseren. Daarnaast was er relatief veel belangstelling voor internationale organisaties, zoals die van artsen, het IPPNW, dat in Nederland congresseerde. De Sovjets trachten deze organisaties als beïnvloedingsinstrumenten te gebruiken. Daarbij rekent men op de loyaliteit van sommige leden van deze organisaties in het Westen. De informatieverwerving van de Dienst is erop gericht dit te onderkennen.

Ruime aandacht werd tenslotte besteed aan bepaalde Oostduitse beïnvloedingsactiviteiten. Men maakt van die kant vooral gebruik van de vriendschapsvereniging Nederland-DDR. De Oostduitse autoriteiten lijken ook een belangrijke rol te spelen bij informatievergaring inzake de ontwikkeling van de CPN. Orthodoxe groepen worden voor zover mogelijk ondersteund. De acquisitie door de Dienst van informatie op deze terreinen heeft dan ook grote aandacht.

Communisme

1083 - 0404

Proportionele aandacht werd besteed aan de discussies in de CPN rond een nieuw partijprogramma. Het uiteindelijk goedgekeurde programma bevat veel onduidelijke teksten en heeft voor verscheidende fracties in de CPN een uiterst beperkte betekenis. De desintegratie van de CPN vordert gestaag. Eén orthodoxe vleugel heeft met de oprichting van een Verbond van Communisten in Nederland een scheuring van de CPN dichterbij gebracht. Ander fracties binnen de CPN - zowel orthodoxe als vernieuwingsgezinde - opereren autonoom van de landelijke leiding.

De Oosteuropese belangstelling voor de ontwikkelingen in de CPN is nauwgezet gevolgd. Behalve met officiële CPN-delegaties werden door Oosteuropese CP-en ook contacten onderhouden met vertegenwoordigers van de orthodoxie. Door middel van deze contacten hoopt men van Oosteuropese zijde althans nog delen van de CPN te kunnen benutten als instrumenten voor het verwerklijken van de eigen doelstellingen.

De Sovjet-Unie ontbeert een dergelijke machtsbasis in Nederland duidelijke loyale groeperingen als het NCEVS kunnen die rol niet spelen. Interessant is dat - met hulp van enkele Moskou-getrouwen - getracht wordt om ook door ontplooiing van handelsactiviteiten politieke invloed te verkrijgen.

Op internationaal niveau heeft de Sovjet-Unie prioriteit gegeven aan het tot stand komen van standsorganisaties voor de vrede. De Wereldvredeerraad gaf hieraan in het jaar-programma voor 1984 een hoge prioriteit. Aan de in Nederland merkbare aspecten van deze activiteit werd de noodzakelijke aandacht besteed. De door de Dienst in deze sfeer ontplooiende inlichtingen-activiteiten bieden een goed perspectief voor het onderkennen van Sovjet-manipulaties.

Onverminderd bleef de aandacht van de Dienst voor Vriendschapsverenigingen als de Vereniging Nederland-DDR, die niet alleen een propagandistische functie vervullen ten behoeve van het desbetreffende Oosteuropese land, maar door Oosteuropese diensten ook gebruikt worden voor beïnvloedings- en inlichtingenactiviteiten. De oprichting van dergelijke verenigingen gericht op Tsjechoslowakije en Polen is ver gevorderd.

Communisme

1004 - 0405

De ontwikkelingen binnen het orthodoxe, Moskou-loyale communisme kregen proportionele aandacht.

De CP-en uit Oost-Europa volhardden in hun politiek van niet-inmenging in de ontwikkelingen binnen de CPN. Hun sympathie ging en gaat overigens uit naar de orthodoxe stroming in de CPN, ook al slaagde deze er niet in het partijcongres voor het orthodoxe communisme te laten kiezen. Voor de Enkhuizer Overleggroep onder leiding van F. Meis was het in elk geval winst, dat de CPN haar politiek van confrontatie met oostblokpartijen heeft willen beëindigen en ruilen voor een oriëntatie op betere samenwerking met name in de "internationale vredesstrijd". De aanpassing, conform de vigerende inlichtingenopdracht van de operationele activiteit met betrekking tot verschijnselen in de context van de CPN vond haar beslag.

In het verlengde van de zich wijzigende opstelling van de CPN ten aanzien van de internationale communistische beweging is thans ook het Samenwerkingsverband Stop de N-bom/Stop de Kernwapenwedloop weer bereid tot een nauwere afstemming van de activiteiten op de wensen van Oosteuropese vredesraden.

In de hernieuwde samenwerking volgt men beproefde patronen uit het verleden en is vooral het contact met de Oostduitse vredesraad van betekenis.

0405 - 1005

De CPN is inmiddels verrijkt met een nieuwe orthodox-communistische fractie, de werkgroep "Marxisme en Klassenstrijd", die ijvert voor het herstel van de marxistisch-democratische tradities in de CPN. Intussen kon worden vastgesteld dat de CPN zelf ook weer meer aansluiting wil krijgen bij de internationale beweging onder leiding van de CPSU, met name op het terrein van de vredesstrijd. De beperkte operationele capaciteit van de dienst wordt zo gericht mogelijk op deze ontwikkelingen ingezet. Daarnaast is er enige aandacht voor pogingen om binnen eigen kring de coördinatie van het "massawerk" te verbeteren. In de organisatie heeft kennelijk het opnieuw opzetten van het zogenaamde vakbondswerk prioriteit.

1005-0406

De pogingen van orthodoxe CPN-leden hun partij van binnenuit te hervormen werden voortgezet. Intussen heeft de CPN het proces tot aansluiting bij de internationale beweging weer nagenoeg voltooid. In de "vredesstrijd" wil de partijleiding zich zeer nadrukkelijk richten op de radicalere activisten.

De beperkte inlichtingenopdracht ten aanzien van de CPN maakte het overigens moeilijk een goed inzicht te krijgen in deze ontwikkelingen en om tijdig de signalen op te vangen die wijzen op coördinerende activiteiten van de CPN en van het internationale communisme ten opzichte van "massabewegingen".

Proportionele aandacht werd besteed aan pogingen van Sovjet-zijde om groeperingen binnen de "vredesbeweging" in ons land voor eigen doeleinden te manipuleren. Als gevolg van de internationalistische opstelling van de CPN staat ook het Samenwerkingsverband Stop de N-bom, Stop de Kernwapenwedloop weer open voor samenwerking. De informele contacten van de Sovjets met andere vredesbewegingen zijn verbeterd, onder andere dank zij enkele informele conferenties in Helsinki en Moskou.

Communisme

0406 - 1006

De situatie na de kamerverkiezingen

De resultaten van de Tweede Kamerverkiezingen overheersten de discussies binnen de in Nederland bestaande communistische partijen.

De CPN heeft haar 30ste partijcongres vervroegd tot november a.s.. Uit de inmiddels gepubliceerde discussiestukken voor het congres blijkt, dat leiding en leden de CPN weer tot een normale communistische partij, functionerend binnen de internationale beweging, willen maken.

1086 - 0407

Andere communistisch geïnspireerde vredesgroepen maken zich op voor nieuwe campagnes. Het aan de CPN gelieerde Samenwerkingsverband Stop de N-bom, Stop de Kernwapenwedloop lonkt weer naar nauwe samenwerking met de WVR en bereidt acties tegen het SDI voor.

. . . De CPN is voorts zeer nauw betrokken bij de activiteiten van het Breed Initiatief van verdergaande acties tegen kruisraketten (BIVAK), dat onder andere boycot-acties tegen bij de bouw op Woensdrecht betrokken bedrijven coördineert.